

ности има изкуствени могилки, за които се говори, че били поставени за предѣлъ на манастирскитѣ имоти“.

Сега отъ манастира е запазена само старата му църква, която е еднокорабна, съ куполъ и съ две странични конхи; съ други думи тя е отъ типа на срѣдновѣковнитѣ манастирски църкви. Както ще видимъ, тя е била възобновена преди 90 години. Запазени сж обаче отдолу стари фрески. За историята на манастира Св. Никола ни даватъ вести пакъ хрисовулитѣ. Отъ Иванъ Александровия хрисовулъ (гл. погоре стр. 592) узнаваме, какво и преди този царъ други владалци съдрѣжателниѣ скиѣ тра българскаго црѣва били правили подаръци и оставили хрисовули на този манастиръ и че, следвателно, последниятъ е сѣществувалъ презъ време на Асѣневци, ако не и по-рано. Каква е била сѣдбата му презъ турската робия, не е известно. За това ще се узнае може би нѣщо отъ долнитѣ фрески, които не сж открити. Нѣма съмнение обаче, че и него е постигнала участъта на повечето български манастири — разорение и пленъ.

Запустѣлиятъ кой знае отъ кога манастиръ билъ поразчистенъ и угодѣменъ съ една скромна отшелнишка колиба едва къмъ 1840 година.¹⁾ Временниятъ неговъ пръвъ подновител билъ странствуещиятъ свещеникъ Симонъ, който дошълъ тукъ съ сина си отъ родното си село Лѣва-рѣка (Трънско). Турскитѣ власти, като узнали за новоотворения манастиръ, уловили попъ Симона, обѣсили го, а сина му мѣчили да се потурчи, докато най-сетне той сполучилъ да избѣга въ Рилския манастиръ. Скоро по това време, първенци и свещеници отъ Пещера и другитѣ околни села се застѣпили предъ властѣта и получили позволение по пристроятъ при старата малка църква още една частъ. Презъ 1842 г. църквата била проширена. Пръвъ управителъ на манастира станалъ дѣдо Лазо Дамяновъ отъ с. Пещера. Службата презъ празниците извършвали свещеницитѣ отъ близкитѣ села. Следъ две години дошълъ тука отъ Кратово попъ Теофанъ, постригълъ се монахъ и станалъ управителъ на манастира. Подиръ Теофана управлението поемали пакъ дѣдо Лазо, светогорцитѣ йеромонахъ Рафаилъ, йеромонахъ Юстинъ, Раде Вилаетски отъ с. Върба

¹⁾ Срв. краткитѣ бележки за това въ издадената брошура (16 стр.) отъ манастира презъ 1899 г., подъ заглавие — Значението на манастиритѣ и кратка история на манастира Св. Николай въ с. Пещера (Радомирска околия).